

A levél

A svájcmagyar nyelvű protestáns gyülekezetek értesítője
Mitteilungsblatt der protestantischen
Kirchgemeinden ungarischer Sprache
in der Schweiz
Feuille des communautés protestantes
hongroises en Suisse

Basel-Bern-Zürich

2014 karácsony

58. évf. 2.sz.

Extra ecclesiam...

...nulla salus. Azaz, „az egyházon kívül nincs üdvösség” – hangzik a Cipriánusz egyházatyának, Karthágó harmadik századi püspökének tulajdonított híres és a teológia-történet folyamán igen sokat vitatott mondata. Hogy a mindenkori hivatalos egyháznak mégis igen jól jött ez a summás megállapítás, azt mi sem mutatja jobban, mint az, hogy a gondolatot kissé továbbfejlesztve a késő középkori egyház az 1438-ban kezdődő Florenz-i zsinaton dogmaként, „kötelezően hinnivalóként” fogadta el.

De mi dolgunk van nekünk, ma Svájcban élő magyar protestánsoknak akár Cipriánusszal, akár az említett zsinattal, vetheti fel valaki e sorok olvastán jogosan a kérdést. Az eretnekek és a „különutasok” ostorává lett mondattal valóban nem sok mindent tudunk kezdeni. Azaz valamit mégis.

El tudunk például gondolkodni, hogy mit jelent a mi számunkra az egyház. Az egyház, az eklézsia, mint a kiválasztottak, meghívottak közössége. Amelyet mennyei Urunk maga „szervez” öröktől fogva. A Heidelbergi Kátében olyan szépen megfogalmazódik ez az anyaszentegyházról szóló kérdés-feleletben.

Hiszem, hogy Istennek Fia az egész emberi nemzettségből Szentlelke és Igéje által, az igazi hitnek egységében magának az örökéletre kiválasztott gyülekezetet gyűjt egybe a világ kezdetétől fogva annak végéig. Azt oltalmazza és fenntartja. És hogy annak én is élő tagja vagyok és örökké az is maradok.

Bizonyára érezzük ennek a megfogalmazásnak az emelkedettségét, a horderejét, vagy fogalmazzunk még inkább úgy, a hordozó erejét. Érezzük benne, hogy a fő cselekvők nem mi vagyunk, hanem az Örökkévaló Isten. Ez az emelkedettség azonban azt a veszélyt is magában rejtheti, hogy megfélemedkezzünk arról, hogy Isten cselekvése, kezdeményezése Krisztusban, a Szent Lélek egyházat „szülő” és formáló munkája nem kárhozzát minket tétlenségre, sőt nagyon is feladattal lát el, küldetésre indít. Amikor az idézett káté arról vall, miért hívnek engem kereszténynek, többek között ezt olvassuk:

Azért, mert hit által Krisztusnak tagja vagyok és így részese az Ő felkenetésének. Hogy így nevéből vallást tegyek. Magamat élő hálaáldozatul Néki adjam.

Ebből a megfogalmazásból azért elég egyértelműen kitűnik, hogy szó sincs itt az egyháztagok passzivitásáról. Sőt, nagyon is bizonyágtévő életről beszél. Szavainkkal és tetteinkkel egyaránt. Mindezt pedig nem Don Quijote-ként reménytelen szélmalomharcot vívó magánemberekként, nem magányos farkasokként, vagy ha jobban tetszik – bárányokként – hanem az egyház, a gyülekezet tagjaiként.

Individualitásra nevelő kultúránk nem közösségbarát. Félt minket a „nyájszellem”-től. Ugyanakkor nem félt az atomizálódástól. Ettől a lelkülettől elbűvölve ma sok – magát hívőnek tartó ember is – kétségbe vonja az egyházhoz, a gyülekezethez való tartozás szükségességét. Az egyházban csak valamiféle - mára már meghaladott - bürokratikus képződményt lát. Így történhet meg, hogy úgy kérjenek tőlünk „egyházi szolgáltatásokat”, hogy a hozzánk folyamodók nyíltan vállalják, ők nem egyháztagok, mert nem tartják fontosnak ezeket a „hivatalos” kereteket és formákat.

Nem mennék bele a vitába, hogy van-e üdvösség az egyházon kívül. Semmiképpen nem jutnék el oda, ahová Cipriánusz eljut ezen a logikai úton, amikor kimondja: Nem lehet Isten az Atyja annak, akinek nem Anyja az egyház. Mindenesetre, amikor Szövetségünk életében fájdalmas fordulóponthoz érteztünk, mindenképpen fel kell tennünk magunknak a kérdést: hogyan viszonyulok én az egyházhoz, mit jelent számomra az egyház, az egyháztag-ság? Csupán az egyházadó nyújtást? Bürokratikus, idejétmúlt szervezetet? A kiválasztottak közösségét, hitem megélésének keretét és medrét?

És mit jelent számomra a saját anyanyelvi egyházi, gyülekezeti kapcsolódásom? Fontos még? Vagy már inkább be-tagolódom a svájci keretekbe? Van-e felelősségem azok iránt, akik most érkezökként szeretnék hitüket anyanyelvükön megélni? Mit jelent számomra ezen a téren a hálaáldozat, magyarul, megjelenik-e ez a nagyobb teherviselésre való készségemben is?

Kérdések, amelyek megválaszolása elől egyikünk sem térhet ki. A válaszunktól, ha nem is üdvösségünk függ, de Szövetségünk megmaradása mindenképpen. Indítson minket Isten Szentlelke, megfontolt és helyes válaszokra.

Kökai Csaba

Kérjük Testvéreinket, hogy mindenképpen olvassák el a lap 3. oldalán közölt cikket, amely gyülekezeti létünk folytatásának feltételeiről szól!

Szövetségünk közgyűlése Bernben

Pataky Ferenc elnöki beszámolója

Szeretettel köszöntöm gyülekezeti tagjainkat, gyülekezeteink tisztségviselőit, elnökeiket, presbitereit, a választmányt, lelkészeinket a Svájci Magyar nyelvű Protestáns Gyülekezetek Szövetségének évi rendes közgyűlése alkalmából. Isten hozta kedves mindanyunkat Bernbe!

Köszönetet mondok a berni gyülekezet azon tagjainak, akik munkájukkal lehetővé tették, hogy ma itt megtarthassuk évi rendes közgyűlésünket, ünnepi istentiszteletünket. Amint azt a meghívóban is ismertettük, az istentisztelet után alkalmunk lesz egy állófogadáson való részvételre is. Hálásak vagyunk a finom falatokért.

Gondoljunk a távolmaradottakra, betegeinkre is, akik kívánságuk ellenére sem lehetnek itt ma velünk.

A tavalyi közgyűlésünk óta elhunyt testvéreinkről egy perces csendes felállással emlékezünk: *Nyeste-Mezsei Mária* és *Dr. Bódis-Kipfer István* (Báden), *Kenessey Bálint* és *Steinmann Judit* (Zürich), *Detrekői Ervin* (Luzern).

A tavalyi, Bazelban tartott jegyzőkönyv elkészítését megköszönjük *Meszlényi Riának*. Ezt a jegyzőkönyvet a választmány tagjai megkapták, s ha valaki önközül igényt tart rá, annak személyesen is kiküldjük. Az idei jegyzőkönyv vezetésére *Valentyik Csillát* kérem fel.

A célunkat: hogy anyanyelvünkön hirdessük az evangéliumot, hogy rendszeresen megtartsuk összejöveteleinket, ezúttal is sikerült megvalósítani.

Csendes, munkás év áll mögöttünk. St. Gallenban *Hieble Erika*, a többi gyülekezetünkben *Kókai Csaba* lelkipásztorunk hirdette az ígét. Időnként - ha erre szükség mutatkozott - helyetteseket kértünk fel az istentisztelet megtartására

Fontosnak találom beszámolni arról, hogy a Magyarországi Református Egyház Zsinata Elnökségének címzett levelünket, ami Kókai Csaba lelkipásztorunk kirendelésének ismételt meghosszabítását tartalmazta, a Generális Konvent Elnöksége elfogadta.

2014. június elején Kókai Csabával Debrecenben, a református világtalálkozón ünnepeltünk, majd június 28-29 között Beugenban az évadzáró ünnepségen vettünk részt. Itt *Gabnai Sándor* a Soproni Evangélikus Egyházmegye eszperese volt a meghívott előadó.

Vasárnap egy hihetetlenül érdekesítő beszámolót tartott *Koncz Hunor* genfi ösztöndíjas lelkész, aki most fejezte be ottani szolgálatát.

Újdonság volt a berni táncház együttes fellépése is: a népzene, a néptánc életet, színes pillanatokat hozott közénk. *Jónás Bertinek* és zenész barátainak megköszönjük a vidám perceket. A sok fiatal és gyermekes család láttán reménykedünk, hogy gyülekezeteink képesek megújulni.

A Kárpát-medencei református egyházak vezetőségét tömörítő Generális Konvent elnöksége nevében meghívót kaptunk a Konvent 2014. július 10-11 közt tartott plenáris ülésére és a Kálvin emlékévet záró ünnepi istentiszteletre. Beuggenből kis pihenővel Sepsiszentgyörgyre utaztam, hogy eleget tehessek a megtisztelő meghívásnak. A Kálvin szobor avatási ünnepségén találkoztam *Nagy Réka* egykori lelkészünkkel, valamint *Jónás Bertalan* berni elnökkel

Választmányunk az idén február 22-én Zürichben ülésezett érdemben utóljára. Ismételten szembesültünk azzal az ijesztő ténnyel, hogy anyagi támogatásaink elfogynak. A zürichi egyháztanács időközben megváltoztatta álláspontját és 2014-ben is 30 000 frankkal támogatott bennünket. Ezzel szemben a Nyugat-svájci német nyelvű kantonok egyházainak támogatását beszüntették. *Borsos Elek* ismételt kopogtatására, közvetlenül a közgyűlés kezdete előtt kaptuk meg az elutasító választ. Ebben az ügyben próbáltam én is eljárni, amikoris múlt ősszel az Aargau-i egyházi vezetéshez fordultam. Válaszként a következőt tudtam meg: az írásos értesítőt *Peter Ritschard*hoz küldték Zürichbe, aki közben már rég más tisztséget tölt be. A levél így elkallódott, mi nem kaptuk meg. Mostani próbálkozásom alkalmával megkaptam egy másolatot, amiből kiderül, hogy 2013-ra 20.000 frankot kapunk, 2014-től kezdve pedig a támogatást beszüntetik.

Fennmaradásunk érdekében különböző lehetőségeket vettünk fel:

- keressünk külső támogatókat / szimpatizánsokat a svájci ismerőseink, barátaink körében

- emeljük fel a tagdíjakat

Ha hajlandóak vagyunk havi 30 frankot tagdíjként fizetni, akkor önerőből megoldhatnánk gondjainkat (1. lapunk 3. oldalát).

A szeptember végére kitűzött választmányi ülésre végül csak négyen jöttünk el. Többen közölünk betegség, vagy operáció miatt maradtak el, így érdembeli döntést nem tudtunk hozni.

2015 szeptember utolsó hetében Beatenbergben tartja két-napos konferenciáját a Nyugat-európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége. Kérem, jegyezzük elő az eseményt!

Végül megköszönöm a gyülekezeteinkben végzett munkát, a szervezést, az istentiszteletek megtartását, a Levél szerkesztését, az üléseken való részvételt, a bölcs tanácsokat, az orgonálást, a beteglátogatásokat, mindent, ami gyülekezeteink életéhez hozzátartozik. Tudjuk mindanyian, hogy gondoskodás, fáradozás nélkül semmi sem működik

Mennyit ér nekünk az anyanyelvű lelkigondozás Svájcban?

A kezdet, építkezés

Évek óta foglalkozunk azzal a gondolattal, miképpen teremthetnénk stabil körülményeket anyanyelvű lelkigondozásunk számára Svájcban. Szolgálatunk kezdetén a svájci egyházi segélyszervezet, a HEKS nyújtott szerény anyagi támogatást *Lemesi József*, majd *Krüzsely József* missziós lelkületű lelkészeknek, akik a gyülekezetépítés áldozatos, önfeláldozó munkáját végezték.

A későbbiek folyamán a németsvájci egyházak közös szervén, a KIKO-n (Deutschschweizerische Kirchenkonferenz) keresztül már lényegesen több ráfordítással támogatták az 1980-ban megalakult Svájci Magyar nyelvű Protestáns Gyülekezetek Szövetségét. Az évi 90.000 – 100.000 frank körüli támogatás és a magyar hívők hozzájárulása egy lelkészi állás költségeinek fedezését tette lehetővé. Szövetségünk hat magyar gyülekezetet tömörít Baden, Bazel, Bern, Luzern, St. Gallen és Zürich székhellyel. Így több okból is célszerűnek tűnt az egy lelkészi állás kettéosztása: a szolgálat egyik felét előbb *Bán József*, majd *Joób Olivér* Zürichből, a másikat *Szathmári László* Bazelből látta el.

Szükség, menteni a menthető

Ez a modell a bázeli egyház újjászervezéséig tartott, amikor is támogatásunk egy részét elvesztettük, ottani lelkészünk, Szathmári László pedig Magyarországra visszatérni kényszerült.

Joób Olivér nyugdíjazása után már csak egy lelkész alkalmazását tudtuk biztosítani. *Szabó Emőke*, majd *Szedlák Tibor* látta el a szolgálatot anélkül, hogy javadalmazásukat csökkentenünk kellett volna.

Kókai Csaba megválasztása után azonban a bennünket támogató svájci egyházak közölték, hogy fokozatosan csökkenteniük kell a magyar nyelvű lelkigondozásnak nyújtott hozzájárulásukat. *Pataky Ferenc*, *Szöllősy Pál*, *Gyarmathy György* és *Deák Péter* kihallgatást kért az áldott emlékü *Ruedi Reich* akkori zürichi egyháztanács elnökénél. Gondjaink nála segítőkész megértésre találtak. Kezdeményezésére a zürichi egyház mellett a nyugat-svájci német nyelvű kantonális egyházak is hajlandók voltak arányosan hozzájárulni gyülekezeteink szükségleteihez. Ruedi Reich befolyása révén elérte, hogy Zürich Kanton református egyháza 30.000 frankkal, a nyugat-svájci egyházak pedig szintén 30.000 frankkal

támogassák Szövetségünket. Ezzel a megoldással sikerült *Kókai Csaba* lelkészünknek egy szerény félállást biztosítanunk, az eredeti szerződés alapján két év távlatára. A bizonytalanság miatt nem köthettünk hosszabb lejáratú szerződést, hiszen nem tudhattuk, meddig kapjuk a támogatást csökkentés nélkül.

Két évvel ezelőtt értesített bennünket a zürichi egyháztanács, hogy a következő három év leforgása alatt támogatásunkat tíz-tízezer frankkal csökkentik, majd egészen beszüntetik. Ezt a folyamatot eddig sikerült feltartóztatnunk, úgy, hogy levélben és szóban is újra és újra megmagyaráztuk: az istentiszteletek és bibliaórák mellett fontos szociális feladatot is ellátunk, a beteglátogatásokkal, az idősekkel anyanyelvükön történő foglalkozással. Ezeket az érveket eddig meg is értette a zürichi egyház és az addig lebegtetett csökkentéseket felfüggesztette.

Nem ez történt a nyugat-sváci egyházaknál. Tőlük előzetes értesítést nem kaptunk, ehelyett 2013-ban már csak 20.000 frankot utaltak át nekünk. Egy sajnálatos félreértés miatt mi nem kaptuk meg azt a levelet, amiben közölték, hogy 2014-től kezdve beszüntetik a hozzájárulást. Mire a félreértés kiderült, letelt a fellebbezési határidő, írásos kérelmünket már nem vették figyelembe. Ott állunk, hogy a lelkészünkkel 2015 szeptemberéig (esetleg év végéig) megkötött szerződésünkre nincs meg a fedezet, az anyagiak előteremtésére új modellt kell készítenünk.

A 2014-es közgyűlés döntése, tagdíjmelés

Szolgálatunkat egyértelműen csak akkor tudjuk tovább fenntartani, ha nem mástól várjuk a támogatást, hanem saját erőnkől, azaz a tagdíjakból és az adományokból magunk teremtjük elő alkalmazott lelkészünk egzisztenciáját, illetve biztosítjuk az anyanyelvű lelkigondozás feltételeit. Ennek érdekében 2014. november 16-án tartott közgyűlésünk egy el-lenszavazattal a következő tagdíjmelést fogadta el:

- Család:	évi 360 frank (havi 30 frank)
- egyedülálló, nyugdíjas, diák:	évi 200 frank

Gondoljuk meg, hogy **napi egyetlen frank** ráfordítással saját erőből biztosíthatjuk a már felépített és eddig jól működő anyanyelvű lelkigondozást Svájcban. Ne szalasszuk el ezt az alkalmat!

Csakis rajtunk múlik, hogy lelki értékeinket ne hagyjuk elsorvadni.

Deák Péter

Kókai Csaba lelkeszi beszámolója

A mögöttünk álló esztendőre visszatekintve az egyik első nagyon személyes megállapításom az, hogy nem csak saját életidőmet élem meg egyre gyorsabbnak, de a gyülekezeteinkben töltött idő is igen gyorsan elrepülni látszik.

Alig találkoztunk és élveztük a helyi közösség vendégszeretetét Bazelben, lám újra együtt vagyunk és ismét számot adunk egy évről.

Bizonyos tekintetben nagyon eseményteljes évről, más tekintetben inkább csendes, a megszokott kerékvágásban haladó/döcögő évről.

Az utóbbi szemponttal kezdeném. A megszokott kerékvágás immár öt év után azt jelenti, hogy az istentiszteletek és bibliaórák kialakult rendjében beállt egyfajta jó értelemben vett kiszámíthatóság. Sajnos utóbbiak tekintetében ez a „törzsközönség” összetételére is igaz, bár vannak időnként biztató jelek is. Az igehirdetések menetében jól beválnak és elfogadottnak tűnik a német evangélikus perikóparend, amelyet az esetek kilencven százalékában használok. A szolgálataimról nem kapok túl gyakran visszajelzést, amit mégis, azok között szerepelt a teológiai mélység hiánya, illetve a konkrét keresztényi életvitelről való tanítás hiánya is. A teológiai szegmenst próbálom mélyíteni, bár sajnos sosem voltam igazán nagy tudós ember. Az életvitel kérdései pedig gyakrabban kerülnek elő személyesebb hangvételű bibliaórai beszélgetéseinkben.

A pásztori jellegű szolgálatban sajnos nem igazán sikerült előrébb lépnem. A beteg- és családlátogatások terén sok lemaradásom és mulasztásom van. Gyakran eszembe jut a Máté 25 ma is elhangzott krisztusi figyelmeztetése: *Beteg voltam és nem látogattatok meg...* A mégis létrejött látogatások hangulatáról azonban elmondhatom, hogy akár betegágy mellett, akár gyerekzsivajtól hangos családi otthonokban került is rájuk sor, mindig nagyon sokat kaptam én magam is ezekből a látogatásokból. Reménység szerint a meglátogatottak is megéreztek abból valamit, hogy ezekben a találkozásokban mindig sokkal többről van szó, mint formális lelkeszi feladatról.

Gyerekmunkát és klasszikus ifjúsági munkát az elmúlt időszakban nem végeztem. Ilyen jellegű szolgálat a berni gyülekezet kivételével nem is folyik máshol, de itt azt a gyülekezet fiataljai saját maguk végzik. Köszönet érte. A sokak fejében még mindig ifjúsági csoportként működő zürichi bibliaóra résztvevői már régen nem a klasszikus „ifis” életkorba tartoznak, így a programban is évek óta fiatal felnőttek csoportjaként szerepelnek.

Hogy mennyire lenne igény gyermekmunkára másutt is, az a *Gajdos Mónika* által irányított berni, és a *Hieble Erika* által végzett St. Gallen-i ilyen jellegű szolgálat mellett az évadzáró találkozónk családi és ifjúsági programja mutatta meg. Még egyszer köszönet érte a szervezőknek és lebonyolítóknak!

Ide kapcsolódik annak a tapasztalatnak a megosztása is, hogy mennyire fontos volt számomra az előkészítő munkában a Valentyik Csillával és a Hieble Erikával való szorosabb és több időt igénylő együttműködés. Talán nem csak én vontam le belőle azt a tanulságot, hogy közös ügyeink érdekében sokkal több időt kellene együtt töltenünk, nem csupán a két szövetségi lelkesznek, de akár több Svájcban élő, magyar nyelvű lelkesznek is, függetlenül attól, hogy aktuálisan részt vesz-e valamilyen módon a Szövetség életében vagy sem. Ha a protestáns lelkigondozói szolgálat találkozóira utazunk ezer kilométereket, hogy találkozzunk kollégákkal, akkor talán Svájcban belül sem illuzórikus egy mini „svájci magyar lelkeszkonvent” alkalmi létrejötte.

Mielőtt az előttünk álló múltnak a másik, „mozgalmasabb” arcára irányítanám a figyelmet, szeretnék még egy másik jelenségről beszélni. Ha nem is nagymértékben, de növekszik azoknak a megkereséseknek a száma, ahol a hozzámfordulók nem tagjai Szövetségünknek, de még csak nem is egyháztagok. Észszerű határokon belül igyekszem ilyen esetekben is segíteni (nyáron tartottam jegyesoktatást olyan párnak, akik otthon esküdtek, de ott nem tudták időben ezt megoldani), illetve volt olyan temetésünk ismét, ahol nem tartottak velünk korábban kapcsolatot. De nem régebben például volt olyan deklaráltan egyházon kívüli pár, mindketten katolikus háttérrel, akiket szeretettel, de vissza kellett irányítanom saját konfesszionális háttérükhöz, egyszerűen azért, mert én egyházzogilag nem eskethetek meg egy olyan párt, amelynek egyik tagja sem protestáns.

A mozgalmasabb részről is valamit. Sajnos gyakran érzékeljük, hogy közösségeinket hamarabb mozgásba lendíti az anyagi kérdése (többnyire hiánya), mint a Lélek hatalma. Idén is erről volt szó, halljuk az elnöki jelentésből a részleteket. Sajnos a támogatásaink eddig is mindig kérdéses folyamatossága erősen veszélybe került. Ez a veszélyérzet némileg mozgósította a Választmányt: tartottunk egy-két rendkívüli ülést, megindult a gondolkodás. Mintha azonban vagy beleszenderedtünk a zürichi egyháznács megnyugtató határozatába a támogatás további folyósításáról, vagy pedig mi magunk is megrémültünk volna a vázolódni látszó alternatívától, a lelkesedésünk alábbhagyott, kialudt, nem folytattuk a

megkezdett együttgondolkodást, távlati tervek, a Szövetség egészét érintő égetően szükséges strukturális átalakítások kidolgozását. Ez az alternatíva pedig így hangzik: vagy önfenntartóvá válunk a támogatások megszűnte után, vagy felbomlik a Szövetség és az utódközösségeink egyéni módon és igény szerint megpróbálják a magyar nyelvű lelkigondozást helyszinten megoldani. Bármelyik utat is választjuk,

mindkettő sok feladattal és tennivalóval jár majd, amit nem lehet megspórolni.

Sajnálom azt, hogy tervezett távozásom éppen ezzel a nehéz, válságos időszakkal esik egybe. A másik oldalról azonban, talán éppen egy személyi változás is hozzásegítheti aközösséget a kívánt megújulás útján való elindulásnak. Isten áldja meg ebben gyülekezezteinknek és adjon hozzá elég bölcsességet és kitartást vezetőinknek és tagjainknak egyaránt!

Gyülekezeti beszámolók

Bázel (*Borsos Elek*)

Taglétszámunk jelenleg 109 fő. Nagy sajnálatunkra a múlt héten egy fiatal házaspár kérte kilépését.

Legfontosabb feladatunknak az istentiszteletek valamint a bibliaórák rendszeres megtartását tekintjük.

A Münster történelmi Katharinen-kápolnáját, ahol 2 éve tartjuk istentiszteleteinket, mindnyájan megkedveltük. Az istentisztelet utáni kávézást gyakran a Münster gyülekezetével közösen tartjuk. Vállalkozó segítők hiányában csökkent a Münster gyülekezettel való együttlétek száma is.

A SchlossBeuggen-ben június 28-29-én tartott évadzáró találkozóra 42 gyülekezeti tag igényelt szállást. Előzetesen csak 30 személynek foglaltam szobát, de egy lemondott esküvő lehetővé tette mindnyájunk elhelyezését. *Hieble Erika* lelkészünk megkért, hogy jövőre ismét Beuggenben tartsuk szövetségi találkozónkat. Mivel június végén a ház már foglalt, pünkösdkor viszont még szabad, így javaslom, hogy 2015-ben tartsunk ismét kétnapos pünkösd találkozót. Ha a közgyűlés mégis a júniusi dátum mellett döntene, úgy Männedorfban is foglaltam feltételesen helyet. Kérem a közgyűlést, hogy szavazza meg a 2015-ös konferencia helyét és idejét.

Az utóbbi években nem csak az istentiszteletek látogatottsága, hanem a tagdíjfizetési hajlandóság is csökkent. Ennek oka szerintem, hogy keveset foglalkozunk tagjainkkal.

Vályi-Nagy Ágnes református lelkész testvérünk – bázeli gyülekezetünk tagja - nemrég ünnepelte havanadik születésnapját. Ebből az alkalomból életére és további munkájára ezen a helyen is Isten gazdag áldását kívánjuk neki.

Baden (*Karsai Vilma*)

Taglétszámunk jelenleg 30 fő. Két új házaspárral gyarapodtunk: *Sándor Pál* és *Anikó*, valamint *Péter Egon* és *Erzsébet*. Az utóbbi családban három gyermek is van, akik szintén gyakran eljönnek istentiszteleteinkre. Egy eddigi fiatal tagunk, *Mészégető Gábor* visszaköltözött Magyarországra. Sajnos, az idősebbek közül ketten is eltávoztak közülünk: *Nyeste-Mezzei Mária* (1928-2014) augusztus 10-én és *Dr. Bódis-Kipfer István* (1923-2014) október 18-án hunyt el.

Az elmúlt egyházi esztendőben 10 alkalommal volt Bádénban magyarnyelvű istentisztelet, ebből 9-szer *Kókai Csaba*, egyszer pedig *Varga Pál*, a Németországi Magyar ajkú Protestáns Gyülekezetek Szövetsége elnökének szolgálatával. Istentiszteleteinket változatlanul kevesen látogatják. Ez a létszám kb. 10-12 körül mozog. Sajnos, régi tagjaink legtöbbje felett elmúltak az évek - betegségek, kórházi tartózkodások akadályozzák őket az aktív gyülekezeti életben való részvételben. Istentisztelet után rendszeresen együtt maradunk egy kis sütemény és tea melletti beszélgetésre. Ez az együttlét még jobban erősíti összetartozásunkat.

A diakóniai munkában, vagy beteglátogatásoknál aktív segítséget nyújt *Sechler Erzsébet* és *Kiss Erzsébet* testvérünk. Gyülekeztünk penztárosi feladatait *Tóth-*

NagyÁgnes látja el. Az orgonálást hosszú évek óta Deák András végzi. Köszönet mindegyikőjüknek áldozatkész munkájukért.

A június végén tartott „Évadzáró Találkozó”-n Beugenben is képviselve volt gyülekezetünk.

Befejezésül egy személyes gondolat: nagy gondot jelent nemcsak nekem, de a gyülekezet többi aktív tagjának is a Szövetségünk és gyülekezeteink további fennmaradása, léte. Mi, akik kezdettől fogva időt és fáradságot nem ismerve önzetlenül tettük dolgunkat, lassan elfáradtunk. Jó lenne, ha át tudnánk adni a „stafétabotot” fiatalabbaknak. Álom ez, vagy lehetne ebből mégis valóság?

Bern (Jónás Albert)

Fiatalodunk! Az Úrnak legyen hála, mind-mind több fiatal család jár rendszeresen a gyülekezeti alkalmainkra, úgy hogy több új tag gazdagítja jelenlétével a szeretetvendégséget, mint megszokott, jól ismert arc. Ennek fényében úgy érezzük, itt az idő a megfiatalodott igényeknek megfelelően kialakítani a gyülekezetünket, s a jövő felé (az igényeket felmérve) havi három istentiszteletre várjuk a kedves testvéreket!

A november 9-i istentiszteletünk keretében megkereszteltük Mercs Botond Hunort, aki 2014. június 15-én látott napvilágot. Istennek legyen hála életéért, egészségéért, s kérjük, hogy növekedjen az új család a szeretetben és az Istenismeretben egyaránt. Köszönjük a családnak a keresztlőt követő gazdag fogadást!

Luzern (Egger Éva)

„Mert más alapot senki sem vethet a meglévőön kívül, amely a Jézus Krisztus’ (1.Kor. 3, 11)

Elhúnyt Detrekői Ervin testvérünk.

Luzernben istentiszteleteinket rendszeresen megtartottuk. Köszönjük szépen Kókai Csaba szolgálatát. Ebben az évben 2 alkalommal kellett helyettesről gondoskod-

nunk. Istentiszteleteinken rendszeresen több kisgyermekes család is jelen van, örülünk, hogy jól érzik magukat

Bibliaóráinkat prof. Szabó Pál és Kókai Csaba tartották. Hálásak vagyunk azért is, hogy egy Luzernben tanuló egyetemista is igényelte Isten igéjét és alkalmainkat.

Köszönjük Serman Éva művészi színvonalú orgonaszolgálatát is.

Betegeinket és az idősek otthonában élő Bráder Annát többször is meglátogattam, aki megkért, hogy üdvözlét a szövetség felé is tolmácsoljam. Tagjaink születésnapjára Ábrahám Márta igei idézetes lappal szokott gratulálni. Külön köszönjük neki a kávézási lehetőséget is.

A Lukás templom házmesterei felkészülnek istentiszteleteinkre és székekkel előkészítik termünket, majd szeretettel várnak minket is közös kávézásra. Ezért a szolgálatukért kis karácsonyi ajándékkal fogjuk őket meglepni.

Részt vettem Szövetségünk valamennyi választmányi ülésén, valamint a Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetségének Holzhausenban tartott presbiteri konferenciáján is. Schloss Beuggenben az évadzáró találkozón Luzernből is többen részt vettünk. Szeptemberben részt vettem Münchenben a Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetségének évi közgyűlésén.

A szentegyházi gyermekfilharmonia koncertjére többen is Zürichbe látogattunk.

St. Gallen (Valentyik Csilla)

A gyülekezet létszáma 22 fő. A tagdíjából befolyt összeg 2014. szeptember végéig 1055 frank, számlánkon szeptember 30-án 7450 frank állt rendelkezésre. Alkalmainkat már ötödik éve a stephanshorni gyülekezetben tartjuk, amely kicsiknek és nagyoknak ad lelki otthont. Átlagosan 12-28 személy hallgatja Hieble Erika igehirdetését. Hálásak vagyunk lelkipásztorunknak, hogy gyermekistentiszteletekkel a kisgyermekes családok beilleszkedését is segíti. Köszönjük tenniakarását és munkáját! Isten áldja meg erővel és egészséggel!

Májustól augusztusig négy hónapos továbbképzési szabadságon voltam és ez alatt az időszak alatt Hieble Erika látta el az elnöki teendőket.

Az októberi ökumenikus istentiszteletet lelkésznőnk Szücsi László atyával együtt tartotta Eggersrietben, ahol megemlékeztünk az '56-os forradalomról. Az istentisztelet végén egy 10 éves leányka megható verset szavalt, az ezt követő szeretetvendégségen egy 16 éves lány énekelt magyar nótákat.

Az évadzáró találkozót gyülekezetünk nagy létszámmal képviselte Beuggenban. Külön öröm, hogy családosok is részt vettek ezen az alkalmon.

Külön köszönettel tartozom mindenkinek, akik az elmúlt egyházi évben munkájukkal, imádságukkal és jelenlétükkel hozzájárultak a St. Galleni gyülekezet életéhez.

Zürich (Deák Péter)

Taglétszámunk 152 fő. Az elmúlt esztendőben elhunyt *Kenessey Bálint* és *Steinmann Judit*, Magyarországra visszaköltözött *Parragi Anikó* és *Horkay Mária*.

Új tagok: *Visky Máté* és családja, *Tunyogi Demeter*, *Tóth Levente*, *Krasznai Erzsébet*.

Számlánkon jelenleg 52'692 frank van, 600 frankkal több, mint tavaly.

A nyári szabadság ideje alatt tett svájci körutat a szentgyházi gyermekfilharmónia együttese, aminek meghívóját már előző számunkban közöltük. A 150 gyermek ellátásáról Zürichben a magyar egyesület gondoskodott. *Szántó Teca* és *András* az ezzel járó logisztikát intézte határtalan energiával.

Csodálatra méltó volt a gyerekek fegyelmezettsége: katonás rendben követték a szervezők utasításait, percre pontosan kezdték az előadást is. A koncert nagy meglepetése *Orbán Viktor*, Magyarország miniszterelnökének és kedves feleségének váratlan látogatása volt, aki magánúton éppen Svájcban tartózkodott. Az elnököt *Nagy István* nagykövet és *Szenyessy László* egyesületi elnök kísérte. A koncert végén a gyermekek az egyik „hangszert” – egy szerencsepatkót - *Orbán Viktor*nak adományozták.

Istentiszteleteinket a Zürich-Hottingen gyülekezeti házában tartottuk a nyári szabadság kezdetéig, majd szeptembertől visszatértünk a Helferei-ba. *Szöllősy Pál*, *Bíró Klára*, *Kókai Csaba* és *Deák Péter* március folyamán egy találkozót kezdeményezett a Grossmünster lelkészénél, *Christoph Sigrist*-nél. A lelkész szívélyesen fogadott bennünket és hangsúlyozta, hogy a magyar nyelvű lelkigondozás az ő szívügye is. Szó szerint azt mondta, hogy ameddig a magyar gályarabok emléktáblája a Grossmünster falán található, addig a mai magyaroknak helye van ebben a templomban. A Helferei viszont jogilag nem tartozik már a Grossmünster gyülekezetéhez, hanem külön gazdasági egységként működik, az esetleges deficitet Zürich város összes református gyülekezte viseli. Kaptunk egy előzetes szerződést, amittől a lélegzetünk is elállt: négy istentiszteletért, valamint egy pár bibliórért szerintük jutányos áron 3.000 frankot kértek volna. Azonnal írtam a ház vezetőségének és a Grossmünster lelkészének, aki megígérte, hogy intézkedni fog. Az akkori házvezető azóta felmondott, szerződésünket előről kell kezdeni, de legalább ígértben nincs hiány. Kalandos újrakezdés, mondhatom. Azt gondolhatnánk már-már, hogy nem vagyunk kívánatosak. A Helferei renovációja 8 millió frankba került, s most szorongatják őket is, hogy jó pénzen adják ki a helyiségeket. Az egyházreform hatásai – legalábbis ebben a fázisban – sokkal inkább negatívak, mint a remélt pozitívak. Sok feszültség kerül felszínre: az egyházban munkahelyek szűnnek meg – az alkalmazottak féltik állásukat. Ilyen körülmények közt nem csoda, ha a mi kis magyar gyülekezetünkről megfeledkeznek. A kudarcot nem vesszük magunkra, hanem újra próbálkozunk lehetőleg diplomatikusan, körültekintően. Remélhetőleg megnyugszanak a kedélyek és utána nyugalmasabb napokat is megélhetünk.

A második félév főbb eseményei:

- Május 29-30: évadzáró találkozó Beuggen-ban *Hieble Erika* ajánlatára ezúttal a kisgyerekes családok részére külön műsor készült. Erről az alkalomról az előző beszámolóban részletesebben is szó volt.
- Fontos nyári esemény volt Zürichben négy kárpátaljai lelkészcsalád kalauzolása, illetve vendégül látása. A csoportot a zürichi zsinat első titkára, *Andri Florin* hívta meg, aki minket kalauzolásra, illetve tolmácsolásra kért fel. Én a csoportot Schaffhausenbe kísértem el, itt a vízesés mellett lévő kistemplom vendégei voltunk. A helyi lelkész mellett Zürich kanton zsinati elnöke is köszöntött bennünket. A Bern-i székhelyű SEK-hoz tett látogatást *Szöllősy Pál* testvérünk vállalta magára. Kárpátaljai testvéreinket a svájci egyházi hatóságok nagy érdeklődéssel fogadták, hisz pont ekkor tüntettek Ukrajnában a kárpátaljai magyar fiatalok mozgósítása ellen.
- Szeptemberi istentiszteletünket – a felújítás után először - a Helferei-ban tartottuk. Pont aznap volt

a zürichi egyházreformot érintő népszavazás is. Az egyházvezetés a mi istentiszteleti helyünkön várta érdeklődve a szavazás kimenetlét, majd tartott sajtótájékoztatót is. Nekünk egy földszinti kisterem maradt, amiben alig fértünk el, a levegő is kevés volt. *Steinmann Judit* a kórházból hozta el tolokocsiban egy fiatal testvérünk. Judit úrvacsorát is vett és a következő istentiszteletünket már nem érte meg.

Sok fiatal család, kisgyerek jött el az istentiszteletre, én magam is a résztvevőknek csak kb. egyharmadát ismerem.

Csoda történt. Remélem, hogy ez folytatódni is fog, s hogy ez a generáció átveszi majd a svájci magyar lelkigondozás továbbvitelét.

Valentyik Csilla angliai élménybeszámolója

egyik legjobb döntése volt az angol nyelvtanfolyam. Az

Az Inside Word céggel az interneten ismerkedtem meg. Ajánlatuk felkeltette érdeklődésemet - és mint később kiderült, nem is csalódtam. Külön köszönettel tartozom Fehérvári Melindának, aki kérdéseimre mindig pontos és gyors információt adott.

2014 tavaszán nyolc hetet töltöttem Brightonban. Életem

EC Brighton nyelviskolában tanultam, ahol az oktatást a kiváló tanárok mellett modern technikai eszközök is segítették. Sokat tanultam, új barátságokat kötöttem és egy teljesen új kultúrát ismerhettem meg. Nagyon tetszett, hogy a tanórák felépítése a tanulók igényeihez alkalmazkodik. A zene, a játék és a film is szerepet kapott az oktatásban. Brighton tengerpartja gyönyörű. A brightoni pier világhírű. A hangulatos éttermek, kávézók és pub-ok teszik a várost feledhetetlenné. Brighton és London között a távolság 86 km, így vonattal szűk egy óra az út.

A fogadó család szeretettel és bizalommal fogadott. Ez alatt az idő alatt nagyon sok segítséget kaptam tőlük. Mindenben támogattak és tanácsokkal láttak el, különösen a hétvégi programokkal kapcsolatban. Így sikerült eljutnom Londonba, a Stonehenge-hez vagy pl. a SevenSister-hez. Ha lehetőség van rá, hogy nyelvet tanulj, ne habozz! Ez egy örök élmény!!!

Elhunyt Steinmann Judith testvérünk

Steinmann Judit 1938 január 18-án négy gyermekes családban született Steinmann Rudolf és Kátóna Erzsébet második gyermekeként. Általános iskolai és gimnáziumi tanulmányait Budapesten végezte, utóbbiakat az I. László Gimnáziumban, ahol kitüntetéssel érettségizett.

Annak ellenére, hogy az iskolákban ekkoriban a materialista-ateista világszemléletet erőltették a diákokra, a családi légkört egy egészen más jellegű, hagyományos polgári értékeket szem előtt tartó hangulat és nevelés határozta meg. Ennek köszönhető, hogy bár ebben az időben az iskolákban már nem volt vallásoktatás, otthonról mégis életre szóló hitbeli indítást és „municiót” kapott. Pedig Steinmannék számára ezek igazán embert- és hitet próbáló idők voltak. Az édesapát a háború végén a Szovjetunióba hurcolják, hogy ott háborús kárptásként a rosszlelkű málenkij robotban, a megtévesztő elnevezésével ellentétben egyáltalán nem kicsire és rövidre sikerülő kényszer-munkában vegyen részt.

Egyetemi felvételére az Eötvös Lóránd Tudományegyetemre politikai okokból egy évig várnia kellett. Tanulmányainak középpontjában a Középkor egyetemes története

állt. 1962-ben diplomázott. Ezt követően 1966-ig az Esztergomi Városi Levéltárban dolgozott. Ebben az évben házasságot kötött egy svájci fiatalemberrel, akinek felbukkanása életében számára nem csak új életszakaszt, de új hazát is jelentett. Így érkezett Judith Svájcba.

Rövid és félresikerült házassága hamarosan válásba toroklott. Ebben az időben egy ideig Zürichben élő öccsével lakik.

A kezdeti nehézségek és akadályok után hivatását végül a zürichi Zentralbibliothek-ben találja meg, amelynek kéziratárában dolgozik egészen 1988-as nyugalomba vonulásáig.

A kezdeti időszakban mindennapi szakmai feladatai mellett doktori munkáján is folyamatosan dolgozott, amelyet 1977-ben anyaegyetemén „summa cum laude” minősítéssel védett meg.

1970-ben Schlierenbe költözik. Édesapja halála után magához költözteti idős édesanyját, akinek erőt és anyagiakat sem kímélve igyekszik szebbé tenni nyugdíjas éveit.

Nem feledkezhetünk meg gyülekezetünkben és a Nyugat-Európai Magyar Protestáns Szabadegyetem kötelékében végzett áldásos tevékenységéről. Mindkét közösségben igyekezett azzal szolgálni, amihez a leginkább értett, történelmi munkájával. „A levél” hasábjain már évekkal ezelőtt feldolgozta a zürichi gyülekezet történetét.

Sokat utazott, erős szenvedély fűzte az európai katedrálisokhoz és kolostorokhoz. Ezek történetét is szívesen tanulmányozta. Utazásaihoz társra is talált korábbi főnöke személyében, aki nyugdíjas évekre megözvegyülvén hűséges és szerető barátta vált. Ő bátorította a késői években hobbivá váló könyvkötészet-történet folytatására is. Ezt a munkát sajnos betegsége miatt nem tudta már alaposan elvégezni.

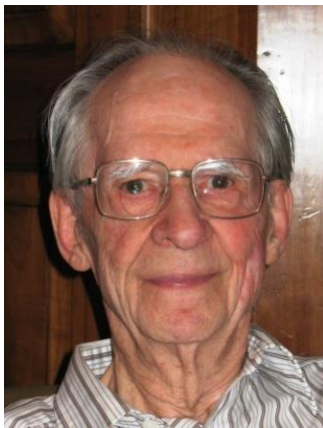
Judith mind emellett tevékenyen részt vett különböző jótékonyági szervezetek támogatásában is. Szerető szíve volt. Betegségében a kórházban, majd az gondozó-otthonban látogattam meg. Tisztában volt betegsége súlyosságával, soha sem panaszkodott, nem sajnáltatta magát. Gyakran inkább meglepő módon engem kérdezgetett, mi lesz velem, hogyan alakul az életem, ha itt befejezem a munkámat. Láttam rajta, hogy szinte zavarja, hogy nem tudok neki semmi bizonyosat mondani, ő pedig nem tud ebben a folyamatban megnyugtató módon segíteni.

Június végi látogatásomkor, együtt imádkozva úgy váltunk el, emberileg nem nagyon van remény, hogy találkozzunk még egymással. Éppen ezért nagy volt a meglepetés, amikor szeptember közepén felhívott, részt szeretne venni szeptemberi istentiszteletünkön. Vágya valóra vált, kedves fiatal ismerősei megszervezték, hogy kerekesszékekben el tudjon jutni közénk. Sokan köszöntöttük őszinte örömmel. Aztán, ahogy mondani szokták, mintha megérezte volna, hogy ez lesz a gyülekezetben az utolsó látogatása. Októberben hirtelen romlani kezdett állapota és 23-án megbkélve aludt el.

November 7-én vettünk tőle végső búcsút Schlierenben. A vigasztalás ígét a napi református Kalauz szerint, a Lukács 12, 22-32 alapján hirdetem. Steinmann Judith személyében zürichi közösségünk régi hűséges tagját veszítette el.

Kókai Csaba

Dr. Bódis István (1923-2014)

Bádeni elnökünkön, Karsai Vilmán keresztül érkezett hozzánk október közepén a szomorú hír, hogy itteni gyülekezetünk egyik alapító tagja, Bódis István nyugalmazott gyermekgyógyász, aki felesége halála óta idősotthonban élt, elköltözött tőlünk a minden élők útján.

Bódis István 1923-ban Komáromban született és nevelkedett. Középkorát a helyi polgáriban kezdte el, de a második osztály elvégzése után különbözettel a Pápai Református Kollégium Gimnáziumába kerül. Különböző segélyekkel, szükség esetén diákmunkát is vállalva, igyekezve a szülőkre nem túl nagy anyagi terheket róni, 1943-ban leérettségizik. Saját visszaemlékezése szerint, ez számára sorsdöntőnek bizonyult, amiért Alma Mater-ének élete végéig igen hálás volt.

Orvosi pályára készül, de '44 őszén katonai behívót kap. Mielőtt kiképzésük befejeződhetett volna, orosz hadifogságba esik. Táborukat vérhas járvány miatt feloszlatják, a munkaképteleneket hazaengedik. Így szabadul ő is.

1948-ban a Keresztény Világiák Szövetség ösztöndíjával Svájcban jár. Az ötvenes évek elején bútorszállító, csepeli laboráns, majd ismét orvostanhallgató. 1955-ben diplomázik, a budapesti II.sz. Gyermekklinikán kezd dolgozni, ahol a gyógyítás mellett ígéretes kutatóként is számítanak rá. 1956-ban Petényi professzor kinevezi egyetemi tanársegédnek. A Forradalmat a Klinikán és a Tüzoltó utcai pincében tölti kis páciensei társaságában. Novemberben Svájcba távozik, ahol a Bázeli Egyetemi Gyermekklinikán

kapott állást. Ott is nagyon komoly kutatói munkát is végez.

Hat év klinikai tevékenység után döntenie kell, véglegesen ott maradjon-e vagy magánpraxist nyisson? Annak ellenére is az utóbbi mellett dönt, hogy ez a svájci államvizsga letételét is igényelte. Arról, hogy milyen lelkiülettel végezte munkáját, hogyan állt orvosi szolgálatához, ő maga így vallott:

„Gyermekorvosnak lenni kiváltságosan szép hivatás. Az aggódó szülőkkal gondjaikat megosztani, részesnek lenni a gyermek felgyógyulásában, egy beteg csecsemőnek megkínzott arcán felépülésekor az első mosolyt látni, leírhatatlan ajándék.”

Talán ez a lelkiület magyarázza azt is, hogy a „nyugalomba vonulást” sem tudta szó szerint venni. Feleségével, a svájci származású Boldis-Kipfer Ruth-tal, akit még első svájci útján ismert meg, 1991 óta hosszú éveken át járták Erdély falvait VW-busz rendelőkkel és gyógyítottak időst és gyermeket egyaránt. Később a gyógyítói munka kiszélesedett és sokrétű karitatív szolgálattá nőtte ki magát. Erdélyi útjaik mellett lelkes résztvevői és támogatói voltak a Pápai Öregdiákok Körének, illetve az időközben újrainduló Pápai Református Kollégiumnak.

Isten házasságukat két gyermekkel és öt unokával áldotta meg. Szeretett feleségét két évvel ezelőtt veszítette el. Mélységes, egész életében megőrzött hitével akkor is érezte, hogy akik egymást szeretik, azokat a halál sem választhatja el. Életének 91. évében most ő is követte élete párját. Családja, tisztelői, ismerősei és bádeni gyülekezeti tagjaink egy csoportja október 29-én vett tőle méltó búcsút a wettingeni temető kápolnájában. Immár mindkettőjüket rábízuk az áldott Orvos örökké való irlgalmára.

K.Cs